

Smedslunds hjertesukk

Steven Ray Wilson

førsteamanuensis, Kjemisk institutt, Universitetet i Oslo

Jan Smedslund er for resignert på empiriens vegne

VITENSKAPSTEORI

I SITT ENGASJERENDE ESSAY «Det kommer an på» i aprilutgaven av Psykologtidsskriftet, argumenterer Jan Smedslund for at psykologien ikke kan være en empirisk vitenskap. Som naturviter som møter mange av de samme utfordringene Smedslund beskriver, synes jeg teksten var overdrevent resignerende.

Et av Smedslunds hjertesukk: Det er mange faktorer som påvirker oss, ofte ukontrollerbart. Det er derfor vanskelig å isolere betydningen av faktorene vi ønsker å studere. Men slik er det også i naturvitenskapen. Ta klimaforskning: Man studerer betydningen av drivhusgasser, og forsøker å forutsi konsekvensene av vårt forbruk av fossilt brennstoff. Her er det bokstavelig talt en verden av faktorer som kan skape støy rundt det vi ønsker å studere, forstå og forutsi. Komplekse og delvis uoversiktlige studieobjekter er altså ikke unike for psykologifaget.

Smedslund impliserer at resultater fra empirisk forskning nærmest ikke har relevans for klinikken fordi forsøk på generalisering oftest er uten betydning for pasienten. Men hvorfor ikke bruke empiri for hva det er verdt når man behandler et individ? Jeg antar at en terapeut kan ha stort utbytte av flerdisiplinære vitenskapelige undersøkelser, som voldsstatistikk (når terapeuten sitter med en kvinne som har begynt å frykte mannen sin) eller statistikk på tilbakefall (i møtet med en ung rusmisbruker). Vil ikke en psykolog med innsikt i vitenskapelige undersøkelser være mer effektiv, også når man møter det unike? Slik må det være i naturvitenskapen også. Presisjonsmedisinering [1] går for eksempel ut på å nøye kartlegge en pasients biologiske tilstand, for deretter å kunne skreddersy medisineringsen. Men selv om behandlingen alltid vil *komme an på* pasienten, må fundamentene for behandling etableres. Kun den orienterte kliniker, nysgjerrig på ny informasjon og idéer (ofte i form av grunnforskning), får nye strenger å spille på i utviklingen av nye, effektive terapier for enkeltmennesket. Selv om ikke alle strengene viser seg å ha like stor verdi.

Psykologer må ikke tro at naturvitenskap er et felt som kun observerer fallende legemer og rullende kuler, og dermed avvise naturvitenskaplige idealer som ubrukelige for fagfelt som behandler «det konkrete». Veien til viktige funn i naturvitenskap (f.eks. en ny kreftmedisin) er smertefullt lang, rar, full av skuffelser og tidvis ubrukelige data. Men det er motgiften til udokumenterte, kult-liknende bevegelser forkledd som terapeutiske retninger. Jeg håper inderlig at kolleger i psykologien ikke kaster inn håndkleet vedrørende empiri. Vi har mye å lære sammen med denne unge, men kanskje for utålmodige vitenskapen.

Referanser

- [1] F.S. Collins, H. Varmus, A new initiative on precision medicine, *New England Journal of Medicine*, 372 (2015) 793–795.